

УДК 351.071.2:352:004.7:004.9

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.2.4>

Прокопенко Сергій Леонідович,

кандидат історичних наук,

провідний інспектор відділу з питань зв'язку, захисту інформації та мобілізаційної роботи

управління з питань регіонального цифрового розвитку та електронного урядування департаменту

цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування

Дніпропетровської обласної військової адміністрації

ORCID ID: 0000-0002-6273-6959

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ

INTERACTION BETWEEN STATE GOVERNMENT BODIES AND LOCAL GOVERNMENT BODIES IN THE PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION AND DIGITALIZATION

У сучасному світі, де глобалізація та розвиток інформаційних технологій активно впливають на всі сфери суспільного життя, ефективність взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування стає ключовим чинником у забезпеченні якісних адміністративних послуг. Децентралізація та цифровізація створюють нові можливості для покращення цих процесів, проте також висувають нові виклики та вимоги до координації та взаємодії між різними рівнями влади. Недостатня координація між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації та цифровізації призводить до зниження ефективності надання адміністративних послуг, що вимагає пошуку нових підходів для оптимізації управлінських процесів та покращення якості обслуговування громадян. Метою дослідження є визначення основних проблем та перспектив взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг в умовах децентралізації та цифровізації, а також розроблення рекомендацій для покращення координації між цими органами. Об'єктом дослідження є процеси взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Україні. Предметом дослідження є механізми надання адміністративних послуг у контексті децентралізації та цифровізації. У дослідженні використані методи: аналіз літературних джерел, порівняльний метод, емпіричні дослідження. Автором виявлено основні проблеми взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг, проаналізовано зарубіжний досвід, визначено його релевантність для України та розроблено рекомендації для покращення координації між органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Висновок дослідження полягає в тому, що формування взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування є критично важливим для успішної реалізації реформ у сфері децентралізації та цифровізації. Недостатня координація та технічні обмеження є основними перешкодами на цьому шляху.

Ключові слова: державне управління, місцеве самоврядування, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, адміністративні послуги, децентралізація, цифровізація, взаємодія, координація.

In the modern world, where globalization and the development of information technologies actively affect all spheres of social life, the effectiveness of interaction between state authorities and local self-government bodies becomes a key factor in providing quality administrative services. Decentralization and digitization create new opportunities to improve these processes, but also pose new challenges and requirements for coordination and interaction between different levels of government. Insufficient coordination between state authorities and local self-government bodies in the conditions of decentralization and digitalization leads to a decrease in the efficiency of the provision of administrative services, which requires the search for new approaches to optimize management processes and improve the quality of service to citizens. The purpose of the study is to determine the main problems and perspectives of the interaction of state authorities and local self-government bodies in the field of providing administrative services in conditions of decentralization and digitalization, as well as to develop recommendations for improving coordination between these bodies. The object of the study is the process of interaction between state authorities and local self-government bodies in Ukraine. The subject of the research is the mechanisms of providing administrative services in the context of decentralization and digitalization. Methods used in the research: analysis of literary sources, comparative method, empirical research. The author identified the main problems of the interaction of state authorities and local self-government in the field of providing administrative services, analyzed foreign experience and determined its relevance for Ukraine, and developed recommendations for improving coordination between state authorities and local self-government. The conclusion of the study is the need to form interaction between state authorities and local self-government bodies is critically important for the successful implementation of reforms in the field of decentralization and digitalization. Lack of coordination and technical limitations are the main obstacles on this path.

Key words: public administration, local self-government, public authorities, local self-government bodies, administrative services, decentralization, digitalization, interaction, coordination.

Постановка проблеми. У сучасному контексті швидкого розвитку інформаційних технологій взаємодія між органами державної влади та місцевого самоврядування є критично важливою для успішного виконання функцій, пов'язаних з наданням адміністративних послуг. Умови децентралізації передбачають передачу значної частини повноважень від центральних до місцевих органів влади, що вимагає створення ефективних механізмів взаємодії та координації. Цифровізація, у свою чергу, дозволяє оптимізувати ці процеси, але водночас висуває нові вимоги до технічного забезпечення, підготовки кадрів та кібербезпеки.

Сучасні тренди та тенденції демонструють, що більшість країн світу активно впроваджують електронні урядові платформи, які забезпечують надання адміністративних послуг онлайн, що дозволяє знизити бюрократичні бар'єри та покращити доступ громадян до послуг. Підвищення автономії місцевого самоврядування передбачає передачу більшої кількості повноважень та ресурсів на місцевий рівень, що сприяє швидшому та більш ефективному вирішенню місцевих проблем. Також слід зазначити, що інвестиції у розвиток цифрової інфраструктури, включаючи широкомутовий інтернет, є пріоритетом для багатьох країн, зокрема й України.

Згідно з даними Міністерства розвитку громад та територій України, у період з 2015 по 2023 роки кількість об'єднаних територіальних громад (ОТГ) зростає з 159 до 1470, що свідчить про активний процес децентралізації [1, с. 81]. За даними Державної служби статистики України, у 2023 році понад 65% населення країни мали доступ до інтернету, що створює передумови для активного впровадження електронних урядових послуг [2, с. 39]. Згідно з дослідженнями Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), у 2023 році лише 40% громадян були задоволені якістю надання адміністративних послуг, що вказує на необхідність покращення взаємодії між органами влади [3, с. 225].

На основі цього аналізу можна сформулювати гіпотезу, що успішна реалізація процесів децентралізації та цифровізації потребує комплексного підходу, що включає покращення координації між різними рівнями влади, розвиток цифрової інфраструктури, підвищення рівня цифрової грамотності населення та забезпечення кібербезпеки.

Аналіз літературних джерел. Актуальність теми дослідження визначається увагою авторів до розробки проблематики. Питання взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг

в умовах децентралізації та цифровізації досліджували, зокрема, такі вітчизняні й зарубіжні науковці, як Західна О., Петришин Х., Васильєва Н., Rangu C., Badea L., Scheau M., Găbudeanu L., Panait I., Radu V., Holopainen M., Saunila M., Ukko J., Возняк Г., Капленко Г., Коваль В., Jørgensen A., Fallov M., Monda A., Feola R., Parente R., Vesci M., Botti A., Clifford J., Doran J., Crowley F., Jordan D., Польова О., Kemal A.A. and Shah, M.H., Vasilescu, M.D., Stănilă, L., Cristescu, A., Militaru, E. [1-11] та інші автори.

Мета та завдання статті. Метою є визначити основні проблеми та перспективи взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг в умовах децентралізації та цифровізації, а також розробити рекомендації для покращення координації між цими органами.

Завдання дослідження:

1. Аналіз теоретичних основ децентралізації та цифровізації.
2. Оцінка існуючих механізмів взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Україні.
3. Вивчити успішні практики децентралізації та цифровізації адміністративних послуг у зарубіжних країнах.
4. Оцінка впливу цифровізації на надання адміністративних послуг.
5. Розробка рекомендацій для покращення взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в умовах цифровізації.

Виклад основного матеріалу. Децентралізація та цифровізація є двома ключовими процесами, які значно впливають на сучасну систему управління та надання адміністративних послуг. Теоретичні основи децентралізації базуються на ідеї передачі владних повноважень від центральних органів до місцевих з метою підвищення ефективності та адаптивності управління. Представлений підхід дозволяє враховувати специфічні потреби та особливості регіонів, що сприяє більш гнучкому та оперативному реагуванню на виклики. Однією з ключових теорій, що пояснює децентралізацію, є теорія субсидіарності, яка стверджує, що управлінські функції мають бути виконані на найнижчому можливому рівні влади, за умови, що цей рівень може їх ефективно виконувати. Цифровізація, з іншого боку, базується на впровадженні сучасних інформаційних технологій у процеси управління та надання послуг, що включає електронне урядування, автоматизацію адміністративних процедур, впровадження електронних послуг і розробку інтегрованих інфор-

маційних систем. Теоретичні основи цифровізації розвиваються в контексті інформаційного суспільства та постіндустріальної економіки, де інформація та знання стають ключовими ресурсами [1, с. 83]. Взаємозв'язок децентралізації та цифровізації полягає у їхньому спільному внеску в підвищення ефективності управління та надання послуг. Децентралізація створює сприятливі умови для розвитку місцевих ініціатив та прийняття рішень на місцях, тоді як цифровізація забезпечує необхідні інструменти для оптимізації цих процесів. Наприклад, впровадження електронних платформ для взаємодії між різними рівнями влади дозволяє покращити координацію та знизити витрати часу і ресурсів на бюрократичні процедури. Проте, теоретичні підходи до децентралізації та цифровізації також вказують на певні виклики та ризики – рис. 1.

Рис. 1. Виклики та ризики децентралізації та цифровізації органів місцевого самоврядування [4, с. 67]

Для успішної реалізації децентралізації та цифровізації необхідно враховувати як теоретичні засади, так і практичні аспекти цих процесів. Це включає розробку стратегій, які поєднують переваги обох підходів, забезпечуючи одночасно ефективність управління та доступність адміністративних послуг. Важливо також створювати правову та інституційну базу, яка підтримує інтеграцію цифрових технологій у децентралізовані структури управління. Україна активно впроваджує реформи, спрямовані на децентралізацію влади, що передбачає передачу значних повноважень від центральних органів до місцевих. Представлений процес покликаний підвищити ефективність управління, забезпечити більш швидке та адекватне реагування на місцеві потреби,

а також сприяти розвитку громад. Проте, для досягнення цих цілей важливо налагодити ефективну взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Одним із основних механізмів взаємодії є законодавче регулювання. Закони України, такі як Закон "Про місцеве самоврядування в Україні" та Закон "Про добровільне об'єднання територіальних громад", встановлюють правові рамки та принципи взаємодії між різними рівнями влади. Вище представлені закони регламентують розподіл повноважень, фінансування та відповідальність органів місцевого самоврядування, що створює основу для їхньої ефективної роботи. Другим важливим механізмом є фінансова децентралізація, яка передбачає передачу значної частини бюджетних ресурсів на місцевий рівень. Згідно з даними Міністерства фінансів України, частка місцевих бюджетів у загальному бюджеті країни суттєво зросла з початку реформ, що дозволяє місцевим громадам самостійно розпоряджатися фінансами та інвестувати їх у розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я тощо [5, с. 189].

Інформаційна взаємодія та обмін даними між органами державної влади та органами місцевого самоврядування є ще одним важливим аспектом. Впровадження електронних урядових платформ, таких як система "Prozorro" для державних закупівель та портал "Дія" для надання адміністративних послуг, сприяє підвищенню прозорості та ефективності взаємодії. Цифровізація адміністративних процесів дозволяє знизити бюрократичні бар'єри та покращити доступ до інформації для громадян та підприємств. Однак, технічні проблеми, недостатня інтеграція інформаційних систем та нерівномірний доступ до інтернету в різних регіонах обмежують потенціал цих інструментів.

Координація дій та співпраця між різними рівнями влади також відіграють ключову роль. Створення обласних та районних адміністрацій, що виконують функції представників центральної влади на місцях, сприяє координації політик та програм розвитку. Важливим механізмом є регулярні наради та консультації між представниками центральних та місцевих органів влади, що дозволяють обговорювати актуальні питання та знаходити спільні рішення. Проте, відсутність чітких процедур та недостатній рівень комунікації часто призводять до конфліктів та неефективності у реалізації політик. Участь громадян у процесах управління є важливим механізмом, що сприяє підвищенню прозорості та підзвітності органів влади. Залучення громадськості до обговорення та прийняття рішень через громадські слухання,

консультації та інші форми участі допомагає враховувати інтереси та потреби місцевих жителів. Однак, недостатня активність громадян та обмежені можливості для участі часто стають перешкодою для ефективної взаємодії між владою та громадою [6, с. 71].

У країнах Європейського Союзу (ЄС) успішні практики децентралізації та цифровізації адміністративних послуг відображають сучасні тенденції у сфері управління та публічних послуг. Один із визначних прикладів — Естонія, де впроваджено інноваційну електронну систему урядування, яка забезпечує доступність адміністративних послуг через онлайн-платформи, що дозволяє громадянам ефективно звертатися за послугами та здійснювати взаємодію з урядовими органами без зайвої бюрократії. Іншим прикладом успішної децентралізації є Швеція, де місцевим органам влади надається широкий спектр повноважень та фінансова автономія, що сприяє розвитку регіональних ініціатив та врахуванню місцевих потреб при прийнятті рішень. Такий підхід допомагає підвищити ефективність управління на місцях та забезпечити більш якісні адміністративні послуги для мешканців. Німеччина, з своєю федеративною системою, демонструє важливість координації між центральним та регіональними рівнями влади, що забезпечує збалансований розвиток країни та ефективну реалізацію регіональних стратегій. Завдяки механізмам співпраці та обміну досвідом, німецька система виявляється дієвою моделлю децентралізації, яка підтримується цифровими технологіями [7, с. 333].

Успішні практики в Європейському Союзі також підкреслюють важливість відкритості та взаємодії з громадськістю. Багато країн активно впроваджують механізми громадської участі у прийнятті рішень та формуванні політик, що сприяє підвищенню легітимності та ефективності управління. Такий підхід дозволяє забезпечити адаптивність адміністративних послуг до потреб суспільства та ринкових вимог. Вивчення успішних практик децентралізації та цифровізації адміністративних послуг у країнах ЄС відкриває можливості для впровадження ефективних моделей управління та надання послуг у Європейському союзі [8, с. 1177].

Цифрові технології надають значний вплив на надання адміністративних послуг, революціонізуючи способи, якими державні органи спілкуються з громадянами та підприємствами. Одним з ключових аспектів є зручність і доступність: громадяни можуть отримати доступ до послуг та інформації з будь-якого місця та у будь-який час,

використовуючи різноманітні електронні платформи та мобільні додатки, що робить взаємодію з урядовими органами більш ефективною та зручною для громадян, особливо в умовах швидкого ритму сучасного життя, але разом із перевагами цифровізації постають і виклики, які потрібно враховувати — табл.1.

Цифровізація значно впливає на надання адміністративних послуг, сприяючи їхній більшій доступності, ефективності та якості. Однак успіх цього процесу залежить від того, наскільки ефективно вдасться вирішити виклики, пов'язані з кібербезпекою та захистом даних, забезпечуючи безпеку та конфіденційність інформації громадян.

Тамим чином, можна розробити рекомендацій для покращення взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в умовах цифровізації:

1. Створення централізованої платформи для обміну даними. Розробка спільної електронної системи, яка дозволить органам державної влади та органам місцевого самоврядування обмінюватися інформацією та даними в реальному часі, сприятиме ефективній співпраці та уникненню дублювання інформації.

2. Стандартизація процесів та форматів даних. Узгодження стандартів обробки та представлення даних між різними рівнями влади спростить взаємодію та обмін інформацією.

3. Забезпечення доступності та інклюзивності. При розробці цифрових рішень слід враховувати потреби різних груп населення, забезпечуючи доступність сервісів та інформації для всіх шарів суспільства, включаючи людей з обмеженими можливостями.

4. Запровадження систем електронного голосування. Впровадження цифрових технологій у голосувальний процес дозволить громадянам брати активну участь у прийнятті рішень на різних рівнях влади, збільшуючи їхню залученість та довіру до системи.

5. Надання інструментів аналізу та моніторингу. Розробка інструментів для аналізу та моніторингу ефективності цифрових рішень дозволить органам влади вчасно виявляти проблеми та реагувати на них, що сприятиме постійному вдосконаленню системи.

6. Створення програми навчання та підтримки. Надання освітніх програм та підтримки для працівників органів державної влади та місцевого самоврядування щодо використання цифрових інструментів та технологій.

Представлені рекомендації наголошують на необхідності створення централізованої платформи

**Основні переваги цифровізації з прикладами систем,
основними характеристиками та викликами**

Переваги цифровізації	Приклади систем	Основні характеристики	Основні виклики
Зручність та доступність [9, с. 56]	– Дія (Україна); – Gov.uk (Велика Британія); – Service-public.fr (Франція); – e-Government (Естонія).	Надання можливості отримати послуги та інформацію онлайн	Недостатня доступність до інтернету в регіонах.
Прискорення процесів [10, с. 117]	Microsoft SharePoint; Google Workspace; Evernote Business; Dropbox Business.	Автоматизація процесів, зменшення бюрократії та часу на обробку.	Вимоги до навчання персоналу та впровадження нових технологій.
Покращення якості [11, с. 206]	Python; Evernote Business; Dropbox Business; OpenText Documentum.	Точне та структуроване зберігання даних, запобігання помилкам.	Забезпечення кібербезпеки та захист конфіденційності.

для обміну даними між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, стандартизації процесів та форматів даних для спрощення взаємодії, і забезпечення доступності та інклюзивності цифрових рішень для всіх груп населення.

Висновки та пропозиції. Аналіз теоретичних основ децентралізації та цифровізації дозволив з'ясувати, що концепти взаємопов'язані та впливають один на одного. Децентралізація сприяє підвищенню ефективності управління та зближенню влади з громадянами, а цифровізація розширює можливості доступу до послуг та забезпечує прозорість у державному управлінні. Оцінка існуючих механізмів взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Україні показала наявність значних проблем та недоліків у представленій сфері. Недостатня координація, бюрократичність та відсутність централізованих систем обміну інформацією пере-

шкоджають ефективній співпраці між рівнями влади. Вивчення успішних практик децентралізації та цифровізації адміністративних послуг у зарубіжних країнах підкреслило важливість впровадження інноваційних технологій та встановлення ефективних механізмів співпраці між органами влади на різних рівнях. Оцінка впливу цифровізації на надання адміністративних послуг підтвердила, що цифрові технології можуть значно полегшити доступ до послуг та покращити їх якість для громадян та бізнесу, однак потребується постійний моніторинг та вдосконалення систем. Розробка рекомендацій для покращення взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в умовах цифровізації включала в себе пропозиції щодо створення спільних платформ обміну даними, встановлення стандартів та надання підтримки для впровадження нових технологій.

REFERENCES:

- Zahidna, O., & Petryshyn, H. (2022). Biudzhetna detsentralizatsiia: analiz yii vprovadzhenia v Ukraini ta sviti [Budget decentralization: analysis of its implementation in Ukraine and the world.]. *Molodyi vchenyi / Young scientist*, 4 (104), 80-86. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-4-104-18> [in Ukrainian]
- Vasylieva, N. V. (2022). Propahanda yak skladova informatsiino-komunikatyvnoi polityky i zahroza natsionalnii bezpetsi [Propaganda as a component of information and communication policy and a threat to national security]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia / Taurian Scientific Herald. Series: Public management and administration*, (2), 34-41. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.2.5> [in Ukrainian]
- Rangu, C.M., Badea, L., Scheau, M.C., Găbudeanu, L., Panait, I. and Radu, V. (2024), "Cyber insurance risk analysis framework considerations", *Journal of Risk Finance*, Vol. 25 No. 2, pp. 224-252. <https://doi.org/10.1108/JRF-10-2023-0245> [in English]
- Holopainen, M., Saunila, M. and Ukko, J. (2024), "The effects of digital business strategy on the collaboration performance of companies: the moderating effect of digitally enabled performance measurement", *International Journal of Industrial Engineering and Operations Management*, Vol. 6 No. 1, pp. 64-81. <https://doi.org/10.1108/IJIEOM-04-2023-0040> [in English]
- Vozniak, H., Kaplenko, H., & Koval, V. (2022). Detsentralizatsiia yak osnova zmitsnennia finansovoi samodostatnosti ta rozvytku terytorialnykh hromad [Decentralization as a basis for strengthening financial self-sufficiency and development

of territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo / Economy and society*, (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-24> [in Ukrainian]

6. Jørgensen, A. and Fallov, M.A. (2022), "Urbanization and the organization of territorial cohesion – results from a comparative Danish case-study on territorial inequality and social cohesion", *Journal of Organizational Ethnography*, Vol. 11 No. 1, pp. 64-78. <https://doi.org/10.1108/JOE-01-2021-0006> [in English]

7. Monda, A., Feola, R., Parente, R., Vesci, M. and Botti, A. (2023), "Rural development and digital technologies: a collaborative framework for policy-making", *Transforming Government: People, Process and Policy*, Vol. 17 No. 3, pp. 328-343. <https://doi.org/10.1108/TG-12-2022-0162> [in English]

8. Clifford, J.P., Doran, J., Crowley, F. and Jordan, D. (2023), "The relationship between city size, decentralisation and economic growth", *Journal of Economic Studies*, Vol. 50 No. 6, pp. 1171-1189. <https://doi.org/10.1108/JES-03-2022-0146> [in English]

9. Polova, O. (2022). Detsentralizatsiia u zabezpechenni stiikoho ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku terytorialnykh hromad [Decentralization in ensuring sustainable economic and social development of territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo / Economy and society*, (37). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-53> [in Ukrainian]

10. Kemal, A.A. and Shah, M.H. (2023), "Digital innovation in social cash organizations – the effects of the institutional interactions for transforming organizational practices", *Information Technology & People*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/ITP-02-2023-0176> [in English]

11. Vasilescu, M.D., Stănilă, L., Cristescu, A. and Militaru, E. (2023), "Online Interaction With Public Authorities in the EU Countries: What Makes a Difference", Akkaya, B., Apostu, S.A., Hysa, E. and Panait, M. (Ed.) *Digitalization, Sustainable Development, and Industry 5.0*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 189-207. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-190-520231011> [in English]